

новъ, който бѣше се училъ въ Свищовъ при единъ забѣлѣжителенъ тогава учителъ Христати Дупничанинъ, свършилъ въ Прага семинария. Заедно съ Ячча се учиха и други: Манолъ Стателозъ и Пеню Карапапазовъ. Тѣ бѣха първи учители съ граматика. Граматика до тогава не бѣ чувана. Когато Янчо бѣше у Лѣсковецъ, Манолъ бѣше въ Елена, а Пеню въ Търново. Янчо слѣдъ една година отиде да се учи грѣцки въ Пловдивъ и на мѣстото му дойде Манолъ Стателовъ. Отъ тогози учителя Манолъ чухъ за прѣвъ пѣтъ да се казва, че сме имали нѣкога богата литература, то Гърцитѣ изгорили всичкитѣ паметници, не оставили ни една българска книга и насилствено турили своя езикъ въ църквата и училищата ни съ намерение да ни погърчатъ и да ни направятъ свои цигани, а не същи гърци. Това въ всичкитѣ ученици и въ мене влезе дълбоко въ сърдцата ни. Въ това врѣме въ Лѣсковецъ имаше три църкви, въ които се служаше на грѣцки. Поповетѣ не знаеха славянски, четѣха всѣ на грѣцки, безъ да знаятъ какво е това „Кири елейсонъ“ и бяха такива финятици и ненавистници на учението, което казваха „ново учение“ и не оставяха въ черквата да се чете на славянски, освѣтъ: Вѣрую, Отче нашъ, първата катизма отъ вечернята и Апостола отъ обѣдната молитва. Когато еѣкой ученикъ казваше „Апостола“ на славянски, всички присѣдъствующи слушаха съ голѣма внимание, като познаваха, че е приблизително до тѣхния говоримъ езикъ и на основа момче, което казвате „Апостола“, казваха, особено женитѣ: „Блазѣ на тази майка, която го е родила“, Ученицитѣ, които да четятъ на вечернята „първата катизма“, той и на утринната „Достойно естъ“ и „Апостола“, се опрѣдѣляха отъ учителя. Дойде редъ на мене и аз да казвамъ „Апостолъ“. Току що извикахъ „Прокименъ гласъ, 8-и, свѣтаго апостола Павла чтение“, единъ попъ, на име попъ Тоню попъ Цаневъ, изкочи отъ олтаря, черъ като пѣнъ и разтързавенъ, съ единъ грѣцки „Апостолъ“ въ рѣка, грабна отъ рѣката ми слав. апостолъ, захвърли го всрѣдъ черковата, като го разпиля парче по парче, а мене блжсна тѣй силно, че, ако нѣмаше наблизю до мене хора, щѣхъ да падна на плочитѣ и да снолѣтя нѣкое нещастие. Народа, който бѣше толкова глупъ и слѣпъ, вмѣсто да се съжали за мене, наченаха всички да се смѣятъ и да казватъ: „Хж, нека, че още веднажъ да го научавашъ хубаво“, като, види се, мислѣли, че не съмъ го научилъ, когато азъ го знаехъ на изустъ. Отъ тукъ се разбира, че поповетѣ до толкова негодували отъ Бѣлг. и Слав. езикъ, че едвамъ търпѣли, когато чузали да се чете нѣщо на славянски, но нѣмало какво да пра-